

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (Παλιό σύστημα)

Γ' Γενικού Λυκείου

Γενικής Παιδείας

Παρασκευή 15 Μαΐου 2020 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Το προς εξέταση απόσπασμα αναφέρεται στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος άνθρωπος σε παγκόσμιο επίπεδο. Αναλυτικότερα, πολλά ιστορικά και επίκαιρα γεγονότα, αν και έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και ένα μόνο κοινό γνώρισμα, πρέπει να προβληματίσουν τον σύγχρονο άνθρωπο, αφού αποδεικνύουν ότι οι ενέργειες του, ανεξαρτήτως του τόπου διαμονής του, επηρεάζουν, συνήθως αρνητικά, ολόκληρη την υφήλιο. Έτσι, η κατασπατάληση φυσικών πόρων, η καταναλωτική φρενίτιδα, η νοοτροπία της ήσσονος προσπάθειας και η αναλγησία καθορίζουν τη σύγχρονη ζωή και δεν εξαλείφονται με δοκιμασμένες και αποτυχημένες λύσεις του παρελθόντος. Μάλιστα, αν και οφείλονται σε ανθρώπινες πράξεις ή παραλείψεις, δεν φοβίζουν τον άνθρωπο, που νομίζει ότι δεν απειλείται από ό,τι συμβαίνει μακριά του. Εντέλει, κατά τον συγγραφέα, αν και κατακρίνεται η ανθρωπιστική στάση, οι άνθρωποι πρέπει να την επιδεικνύουν, προστατεύοντας τον εαυτό τους από κάθε ύβρη που εξαπολύεται εναντίον τους.

B1.

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Λάθος
- ε. Σωστό

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

B2.

«Τα σημάδια δεν είναι καλά, όπου και να κοιτάξει κανείς, **γιατί** συσσωρεύεται πολλή βία και **επειδή** την ίδια στιγμή χλευάζονται ή και στοχοποιούνται η ειρηνική συμπεριφορά, η θετική στάση και η δράση αλληλεγγύης».

Οι σύνδεσμοι **γιατί** και **επειδή** δηλώνουν **αιτιολόγηση**.

B3.

α) Ο συγγραφέας στην τρίτη παράγραφο του κειμένου προσπαθεί να πείσει τον αναγνώστη ότι όλοι οι άνθρωποι σήμερα, ανεξάρτητα από το σημείο της Γης στο οποίο ζουν, είναι στενότατα αλληλοεξαρτώμενοι και ότι κάθε τους πράξη έχει άμεση επίπτωση στη φύση, στο περιβάλλον και σε όλα τα έμβια όντα του πλανήτη. Για να πείσει τον αναγνώστη για τη θέση αυτή, παραθέτει τεκμήρια. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται σε γεγονότα τόσο του πρόσφατου παρελθόντος, (ατύχημα του Τσερνόμπιλ, οικονομική κρίση), όσο και της επικαιρότητας (πόλεμοι σε απομακρυσμένες περιοχές της Ανατολής ή της Αφρικής, κλιματική κρίση, προσφυγική και μεταναστευτική κρίση, εξάπλωση κορωνοϊού). Τα τεκμήρια αυτά είναι πειστικά, καθότι πρόκειται για φαινόμενα και γεγονότα τα οποία, αν και εμφανίστηκαν ή συνέβησαν σε κάποια συγκεκριμένη περιοχή του κόσμου, γρήγορα επέφεραν επιπτώσεις που εξαπλώθηκαν και έπληξαν ολόκληρη την ανθρωπότητα, προκαλώντας ανθρώπινα θύματα, τεράστια κοινωνική αναστάτωση και οικονομικά προβλήματα σε όλη την υφήλιο.

B3.

β) Τρία στοιχεία που πιστοποιούν τη διάθεση του συντάκτη του άρθρου να προσεγγίσει το θέμα πιο υποκειμενικά είναι τα εξής:

- **χρήση α' ενικού και πληθυντικού προσώπου:** δεν έχουμε, ωστόσο, άλλη επιλογή
- **προσωπικά σχόλια:** επαναλαμβάνοντας πρακτικές που – όπως η ίδια η ζωή έχει (απο)δείξει – δεν αποτελούν παρά συνταγές απόλυτης αποτυχίας
- **λέξεις / φράσεις του καθημερινού λόγου:** ούτε θα ήθελα να γνωρίζω τι άλλο «πρέπει» να συμβεί, δεν έχουμε την «πολυτέλεια»

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

να αδιαφορούμε, καθώς ό,τι κάνουμε επιστρέφει σ' εμάς τους ίδιους

B4. α)

- **που πιέζει (και θα πιέζει ασφυκτικά) ολόκληρες ηπείρους:** δευτερεύουσα πληροφορία, που αποτελεί προσωπικό σχόλιο / εκτίμηση του συντάκτη του κειμένου
- **το κυνήγι του εύκολου και γρήγορου (είτε είναι φαγητό, είτε «διασκέδαση», είτε φήμη):** δευτερεύουσα πληροφορία, που επεξηγεί τι «εύκολο και γρήγορο» κυνηγά ο άνθρωπος σήμερα (παρένθεση), και ειρωνεία (εισαγωγικά), αφού η διασκέδαση του σύγχρονου ανθρώπου δεν είναι ποιοτική και γνήσια, αλλά νόθη και εμπορευματοποιημένη
- **(απο)δείξει:** λογοπαίγνιο – ο συγγραφέας καταφέρνει να επισημάνει ότι στα λεγόμενά του ταιριάζει τόσο το ρήμα «δείξει» όσο και το ρήμα «αποδείξει» και ότι ο αναγνώστης πρέπει να διαβάσει την πρόταση και να ερμηνεύσει το νόημά της και με τις δύο εκδοχές.
- **«τείχος» – συρματοπλέγμα – πλωτό φράγμα:** μεταφορική χρήση (εισαγωγικά) της λέξης «τείχος», αφού δεν πρόκειται για πραγματικά τείχη, όπως αυτά που χρησιμοποιήθηκαν ιστορικά για την προστασία πόλεων από τους εχθρούς, αλλά για πρόχειρους φράχτες, που δίθην προστατεύουν τις χώρες από την παράνομη είσοδο ανθρώπων σε αυτές / στη συνέχεια, παραθέτει εναλλακτικές μορφές εμποδίων, που παρεμποδίζουν τη μετακίνηση των ανθρώπων σήμερα από χώρα σε χώρα (παύλα).

B4. β)

- **εσχάτως:** προσφάτως
- **υποθέσω:** εικάσω
- **θωρακίσουμε:** προστατεύσουμε

Γ.

Τα μεγάλα προβλήματα της ανθρωπότητας

Τα τελευταία χρόνια οι άνθρωποι σε ολόκληρο τον πλανήτη βιώνουν μια ιδιαίτερα δυσάρεστη κατάσταση. Η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζεται ως «πολυεπίπεδη κρίση» και επηρεάζει τόσο την οικονομία όσο και τις αξίες, τον πολιτισμό, ακόμη και το

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

φυσικό περιβάλλον. Αυτή η κρίση, βέβαια, επιφέρει ιδιαίτερα ανησυχητικές συνέπειες σε όλες τις πτυχές της ανθρώπινης δραστηριότητας, οι οποίες πρέπει να μελετηθούν, για να αναδειχθεί η νοσηρότητα του φαινομένου.

Καθώς ο ανθρώπινος πληθυσμός και η χρήση των φυσικών πόρων αυξάνονται με εκθετικούς ρυθμούς, είναι βέβαιο ότι ελαττώνεται η δυνατότητα της Γης να υποστηρίξει τη ζωή. Ειδικότερα, κάθε χρόνο περισσότερα δάση, περισσότεροι λειμώνες και υγρότοποι εξαφανίζονται, ενώ κάποιες έρημοι μεγαλώνουν. Παράλληλα, το ζωτικό για την καλλιέργεια επιφανειακό χώμα ξεπλένεται και οι οργανισμοί του υδάτινου περιβάλλοντος υπεραλιεύονται. Οι θάλασσες, τα ποτάμια και η ατμόσφαιρα μετατρέπονται σε «δοχεία απορριμμάτων» μιας μεγάλης ποικιλίας αποβλήτων, πολλά από τα οποία είναι τοξικά. Τέλος, εξαιτίας της υλοτομίας αυξάνεται η περιεκτικότητα της ατμόσφαιρας σε διοξείδιο του άνθρακα και σε άλλα αέρια, που εκλύονται κατά τις καύσεις. Αποτέλεσμα είναι το κλίμα της γης να γίνεται συνεχώς θερμότερο, γεγονός που υποβαθμίζει δραματικά τη γεωργική παραγωγικότητα, μεταβάλλει την κατανομή του νερού και αναμένεται να οδηγήσει αμέτρητα είδη στην εξαφάνιση.

Ολέθριες, όμως, είναι και οι επιπτώσεις της σύγχρονης καταναλωτικής φρενίτιδας. Ειδικότερα, ο άνθρωπος ταλανίζεται σήμερα από έντονο άγχος για την απόκτηση όλο και περισσότερων υλικών αγαθών και βιώνει συμπλέγματα κατωτερότητας, όταν αδυνατεί να εξασφαλίσει τα πανάκριβα προϊόντα που υπερπροβάλλονται από τα διαφημιστικά μηνύματα. Παράλληλα, αυτός ο καταναλωτής χωρίς μέτρο καθίσταται δέσμιος των πλασματικών αναγκών του και αποπροσανατολίζεται, αφού η ταύτιση του «έχειν» με το «είναι» τον απομακρύνει από την πνευματική καλλιέργεια και την ουσιαστική επικοινωνία με τον συνάνθρωπο. Στο πλαίσιο αυτό, η κοινωνικότητα του ανθρώπου αντικαθίσταται από την ανταγωνιστική και ατομικιστική του διάθεση, που εντείνεται από την ανάγκη του να κερδίσει την κοινωνική καταξίωση, επιδεικνύοντας όχι τις αρετές αλλά τα υλικά αγαθά του.

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντικό είναι να τονιστούν και οι αρνητικές συνέπειες της ανθρωπιστικής κρίσης της εποχής. Πιο συγκεκριμένα, η απαξίωση της ανθρώπινης ζωής και προσωπικότητας οδηγεί σε κοινωνικό αποκλεισμό ευάλωτων κοινωνικά ατόμων ή ομάδων, που απομονώνονται σε γκέτο και περιθωριοποιούνται. Έτσι, στην κοινωνία επικρατούν σκοταδιστικές ρατσιστικές αντιλήψεις, με αποτέλεσμα να αμβλύνεται η κριτική σκέψη των ατόμων και να εκλείπουν ο διάλογος και η συνεργασία, που αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την ατομική και κοινωνική πρόοδο. Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι να κλονίζεται η δημοκρατία, αφού δεν παρέχονται σε όλους ίσες ευκαιρίες ανάδειξης και προόδου, και να διαρρηγνύεται η κοινωνική συνοχή, αφού η κοινωνία λειτουργεί με βάση «τον νόμο της ζούγκλας και το

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

δίκαιο της πυγμής». Σε μια τέτοια κοινωνία, βέβαια, ο πολίτης χάνει την εμπιστοσύνη του στους νόμους, τη δικαιοσύνη και τους θεσμούς, καθώς δεν προστατεύεται από αυτούς, και βιώνει έντονα αισθήματα ανασφάλειας, καχυποψίας και φόβου.

Από τα παραπάνω προκύπτει το συμπέρασμα ότι η ανθρωπότητα αντιμετωπίζει σήμερα σημαντικά δυσεπίλυτα προβλήματα. Ωστόσο, είναι αλήθεια ότι μέσω της ατομικής προσπάθειας και ευθύνης τα προβλήματα αυτά θα αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά.

Αρχικά, όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, είναι απαραίτητη η ενθάρρυνση της αγωνιστικής δράσης και του εθελοντισμού σε κάθε γειτονιά και πόλη και με κάθε μορφή. Έτσι, τα άτομα, αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες που αφορούν την ανακύκλωση, τις δεντροφυτεύσεις, τις αναδασώσεις και την καθαριότητα δημόσιων χώρων, δύνανται να αναπτύξουν οικολογική συνείδηση και να διαμορφώσουν μια νέα αντίληψη για τη φύση. Αναλυτικότερα, θα υιοθετήσουν μια ηθική που θα λαμβάνει σοβαρά υπόψη τη φύση, θα θέτει, δηλαδή, ηθικούς κανόνες που θα καθορίζουν τη συμπεριφορά του ανθρώπου προς το φυσικό περιβάλλον, και θα ασκούν πιέσεις στα κράτη για την επικράτηση αυτής της ηθικής.

Όσον αφορά την αντίσταση στις «Σειρήνες του καταναλωτισμού», το άτομο χρειάζεται να κατακτήσει την ηθικοπνευματική τελειώσή του. Πιο συγκεκριμένα, όταν καταστεί εφικτή η στροφή στην πνευματικότητα και η επανιεράρχηση των στόχων και των προτεραιοτήτων του σύγχρονου ανθρώπου, αυτός θα απαλλαγεί από το υλιστικό πνεύμα και τον εγωισμό, που διέπουν την εποχή μας, και θα στραφεί σε μεταϋλιστικές αξίες, προτάσσοντας σκοπούς που θα υπηρετούν το πανανθρώπινο συμφέρον. Με τον τρόπο αυτό θα γίνει κατανοητό ότι η ευτυχία δεν εξαρτάται από τα υλικά αγαθά που έχει στην κατοχή του ο άνθρωπος, αλλά από τη σύναψη ουσιαστικών διαπροσωπικών σχέσεων, που θα αναγάγουν σε ύψιστη αξία την αλληλεγγύη και θα συμβάλουν στην αποβολή της ωφελμιστικής και χρησιμοθηρικής στάσης ζωής.

Τέλος, είναι απαραίτητο να επισημανθεί η αναγκαιότητα δραστηριοποίησης όλων των πολιτών μέσα από συλλογικές κοινωνικές διαδικασίες, ώστε να συγκροτηθεί μια γνήσια κοινωνία πολιτών, μέσω της οποίας θα εδραιώνονται οι δημοκρατικοί θεσμοί και, κατά συνέπεια, θα διασφαλίζονται τα αναπαλλοτρίωτα ανθρώπινα δικαιώματα. Ειδικότερα, πρέπει κάθε άτομο να γνωρίζει τα δικαιώματά του και να τα διεκδικεί. Παράλληλα, κάθε πολίτης οφείλει να σέβεται τις ελευθερίες των συνανθρώπων του και να μάχεται για τα δικαιώματα των πασχόντων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της συμμετοχής σε διαδηλώσεις και ομάδες πίεσης αλλά και μέσω της καταγγελίας των κρουσμάτων παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα Μ. Μ. Ε. Εξάλλου, σε μια κοινωνία όπου οι πολίτες μάχονται υπέρ των συνανθρώπων τους

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

αναπτύσσονται υγιείς δεσμοί φιλίας και αμοιβαιότητας, διασφαλίζεται η αξιοκρατία, η ισονομία και η κοινωνική δικαιοσύνη και, εντέλει, εδραιώνονται έμπρακτα οι δημοκρατικοί θεσμοί. Κατά συνέπεια, επιτυγχάνεται η εύρυθμη κοινωνική λειτουργία και σφυρηλατείται η συνεργασία των πολιτών, στοιχεία που συμβάλλουν στην υλοποίηση των συλλογικών στόχων και στην κοινωνική ευημερία.

Ολοκληρώνοντας την πραγμάτευση του θέματος, αξίζει να τονίσει κανείς ότι η κρίση που ταλανίζει όλες τις κοινωνίες του πλανήτη σήμερα είναι πολύπλευρη. Αγγίζει όλους τους τομείς, από την οικονομία μέχρι και την ηθική, και απαιτεί, για να αντιμετωπιστεί επιτυχώς, όχι μόνο οικονομική ανάπτυξη, αλλά κυρίως στροφή στα ανθρωπιστικά ιδανικά.

ΕΙΝΑΣΤΕ ΜΕΣΑ